

Gjødsling til korn

Yara Gjødselskole 2026
Bernt Hoel, Yara Norge

Knowledge grows

10/12/2026

Avling

Avling er et resultat av naturgitte faktorer og agronomi

Hva bonden kan påvirke:

Jorda: Fysisk (jordstruktur, pakking, grøfting) og kjemisk tilstand (pH, næringsstatus)

Plantene: Arts- og sortsvalg (veksttid, avlingspotensial, resistens osv.), vekstskifte

Etablering, oppfølging: Jordarbeiding, såing, gjødslings- og plantevernstrategi, høsting/ tørking/lagring

Timing: Ressurser til å gjøre rett tiltak til rett tid

Sørge for gode forutsetninger og realisere potensialet

Gjødsling – så enkelt og så vanskelig

Sikre at plantene har tilgang til riktig mengde næringsstoff når de trengs

Hensikt: Utnytte potensialet i den aktuelle vekstsesongen og vedlikeholde produksjonspotensialet for årene framover

Ønske: Gjødslingstiltak som er lønnsomme og innebærer at mengde næring ikke skal være noen avlingsbegrensning av betydning

Ambisjon: Mest mulig optimalt tiltak basert på den informasjon vi har ved gjødslingstidspunktet. Vi vet kun i etterkant hva som ville vært helt riktig gjødsling ...

Næringsforsyning - gjødsling

Råd	Hvorfor?
Oppdaterte jordanalyser	Kjenne jordas næringsstatus. Sikre gode gjødslingsplaner og tilpasset gjødsling
Unngå fastlåste gjødslingsplaner	Fokusere på sesong og juster etter behov

Næringsforsyning - gjødsling

Råd	Hvorfor?
Oppdaterte jordanalyser	Kjenne jordas næringsstatus. Sikre gode gjødslingsplaner og tilpasset gjødsling
Unngå fastlåste gjødslingsplaner	Fokusere på sesong og juster etter behov
Riktig timing, mengde og gjødseltype	Stor betydning for plantenes respons
Særlig vekt på riktig næringsforsyning de første 4-5 uker, men gjødslingssesongen er lang	Avlingspotensialet legges tidlig, men er det behov så er det god effekt av sein delgjødsling
Beslutningsstøtteverktøy i vekstsesongen	Skaff informasjon om plantenes næringsstatus, tilpass gjødslinga

De beste kornårene i Norge:

Korn kg/daa:

2026: 493 kg/daa (sept -
prognose)

2022:
510 kg/daa

2019:
497 kg/daa

2026:
493 kg/daa

1

2

3

(Kilder: Landbruksdirektoratet, Felleskjøpet)

Noen grunner til god 10-årsperiode

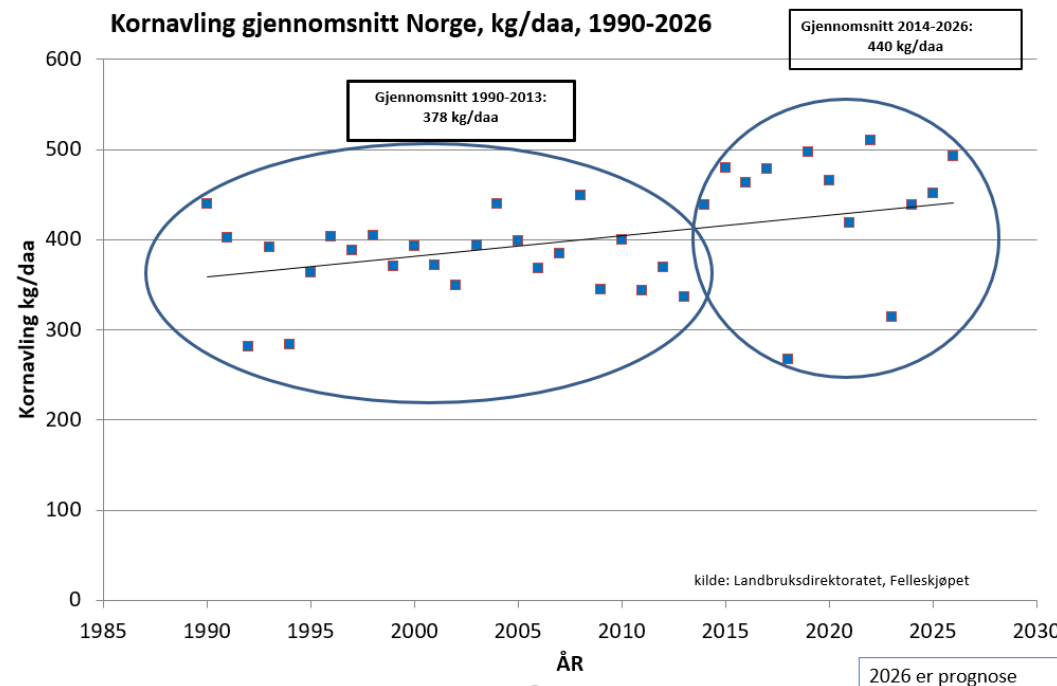
- Flere sesonger med gunstige vekstforhold
- Dyktige kornbønder
- Økt avlingsfokus i rådgivning/forskning

Fra 30 000 (1990) til 10 000 korndyrkere

Fra 3,8 mill dekar til 2,8 mill dekar korn

Muligheter for fortsatt framgang:

- Sortsutvikling, mer høytytende sorter
- Drenering, fortsatt mye å hente
- Kalking, fortsatt mye å hente
- Presisjon, inkl. optimalisere gjødsling, fortsatt mye å hente

Gjødselbrukforskrift og riktig P-gjødsling

Nye fosforgrenser – stegvis nedtrapping

Kg P/daa, grenser (unntatt Rogaland, samt Troms og Finnmark)

År	Grense for kg P/daa
2025	3,5
2026	3,5
2027	~~(2,8)~~ Fortsatt 3,5*
2028	2,8
2029	2,8
2030	2,5
2031	2,5
2032	2,5
2033	2,3

Hva betyr dette for kornbonden?

- Nedtrapping til 2,8 kg P/daa er utsatt til 2028

P-gjødsling til korn: Avlingsnivåer og norm ved ulike P-AL

Ved P-grense på 3,5 kg P/daa (2025, 2026 og 2027):

Gjødsling i tråd med gjeldende P-norm er mulig for grønne kombinasjoner av P-AL og avling

Halm beholdt etter forgrøde:

Avling kg/daa	P-AL 3	P-AL 4	P-AL 5-7	P-AL 8	P-AL 9	P-AL 10
500	2,6	2,2	1,8	1,5	1,3	1,0
600	3,2	2,7	2,2	1,8	1,6	1,2
700	3,7	3,1	2,5	2,1	1,8	1,4
1000	5,3	4,4	3,5	3,0	2,5	2,0

Halm fjernet etter forgrøde (gjødslingsbehovet øker med 0,3 kg P/daa):

Avling kg/daa	P-AL 3	P-AL 4	P-AL 5-7	P-AL 8	P-AL 9	P-AL 10
500	2,9	2,5	2,1	1,8	1,6	1,3
600	3,5	3,0	2,5	2,1	1,9	1,5
700	4,0	3,4	2,8	2,4	2,1	1,7
1000	5,6	4,7	3,8	3,3	2,8	2,3

P-gjødsling til korn: Avlingsnivåer og norm ved ulik P-AL

Ved P-grense på 2,3 kg P/daa (fra 2033):

Gjødsling i tråd med gjeldende P-norm er mulig for grønne kombinasjoner av P-AL og avling

Halm beholdt etter forgrøde:

Avling kg/daa	P-AL 3	P-AL 4	P-AL 5-7	P-AL 8	P-AL 9	P-AL 10
500	2,6	2,2	1,8	1,5	1,3	1,0
600	3,2	2,7	2,2	1,8	1,6	1,2
700	3,7	3,1	2,5	2,1	1,8	1,4
1000	5,3	4,4	3,5	3,0	2,5	2,0

Halm fjernet etter forgrøde (gjødslingsbehovet øker med 0,3 kg P/daa:

Avling kg/daa	P-AL 3	P-AL 4	P-AL 5-7	P-AL 8	P-AL 9	P-AL 10
500	2,9	2,5	2,1	1,8	1,6	1,3
600	3,5	3,0	2,5	2,1	1,9	1,5
700	4,0	3,4	2,8	2,4	2,1	1,7
1000	5,6	4,7	3,8	3,3	2,8	2,3

Noen tall fra Havre-NM, 2022 (kilde: Norsk Havreforening)

Fosfor:

P-AL- nivå i jorda	Avling, kg/daa	Meravling	P-gjødsling, kg P/daa	P-norm, kg/daa
1-4	510	0	1,2	2,5-4,0
5-7	555	+ 45	1,14	2,0-2,2
8-10	581	+ 71	ca 1 kg P/daa under norm	
> 10	630	+ 120	1-2 kg P/daa over norm	

Kalktilstand:

pH i jorda	Avling, kg/daa	Meravling
5,3-5,7	507	0
5,8-6,4	576	+ 69
6,5 eller høyere	615	+ 108

- Havre etter annen vekst enn havre, + 76 kg/daa
- Vekstregulering brukt, + 91 kg/daa
- Delt gjødsling, + 60 kg/daa

Svar fra 287 havredyrkere, 2022

YaraMila® Fullgjødsel® 22-3-10

- ofte for P-fattig som grunngjødsling i en strategi med delt gjødsling

Grunngjødsling 10 kg N/daa, 46 kg Fullgjødsel 22-3-10 → 1,20 kg P/daa

P-gjødsling til korn

Normbehov for P-gjødsling kg P/daa, ulik avling og P-AL nivå
Halm beholdt etter forgrøde:

Avling kg/daa	P-AL 5-7	P-AL 8	P-AL 9	P-AL 10
500	1,8	1,5	1,3	0,9
600	2,1	1,8	1,6	1,1
700	2,5	2,1	1,8	1,2
800	2,8	2,4	2,1	1,4

Vårgjødsling

Råd til kornbonden, vårgjødsling

Gi en **tilstrekkelig grunnjødsling** med tilpasset Fullgjødsel slik at plantene får en god start?

Vårkorn

Gjødseltype og -mengde som gir nok P, K og S. Avhenger av næringstilstand, jordtype, potensial

Underjødsling med P, K m.fl straffes normalt hardere i vårkorn (sensitivitet: bygg>vårhvet>havre) enn i høstkorn (som har røtter på plass)

Hvor mye N i grunnjødsling?

Kan være ganske moderat om man har kapasitet, utstyr, kunnskap osv til å følge opp med delgjødsling til riktig tid

- Forsøk viser at i vårkorn kan 8 kg N/daa fungere

Høstkorn og bestand

Høstkornet er sådd

- spørsmålet er hvordan ser det ut til våren?

1. Skal være dårlig før det er lønnsomt å vrake og så på nytt
2. Om levende planter er jevnt fordelt og har vekstkraft, er evnen til å kompensere stor
3. Åkerens tilstand etter vinteren - valg av gjødslingsstrategi:
  - Stimulere busking i tynne bestand – gjødsle tidlig og øke N-mengden
  - Ikke overstimulere busking i (for) tette bestand – "flytte" noe N til seinere
  - **Greit "handlingsrom" for N-mengde ved vekststart: 7 – 10 kg N/daa i YaraMila Fullgjødse**

Fra N-prognoser, høsthvete 2022 (NIBIO/NLR), forsøksfelt (Bernstein) i Kråkstad, Nordre Follo

Første uka i mai, Stadium 23, vårgjødslet 11. april

30. mai, Stadium 44, "helt parkert"

**Middelavling i feltet (unntatt 0-ruter):
680 kg/daa!!**

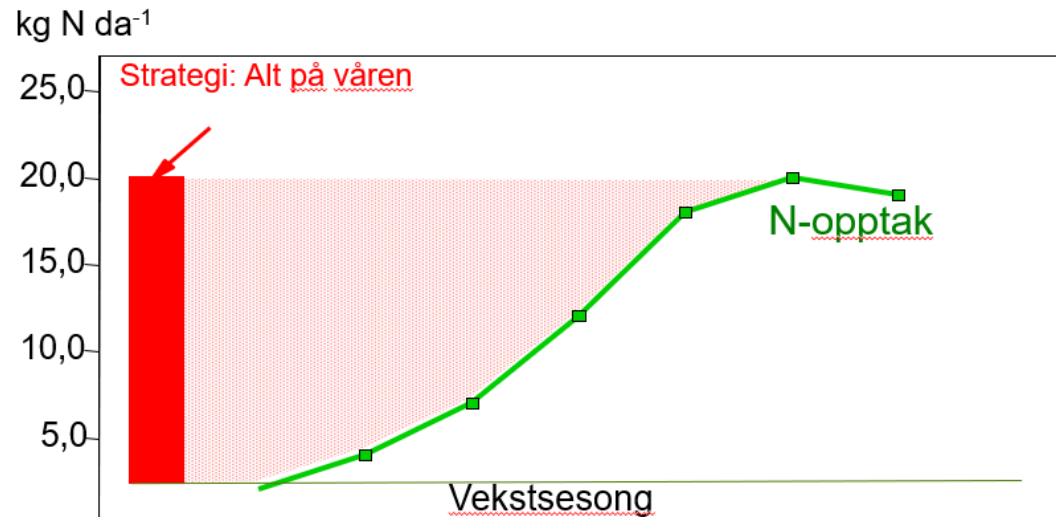
Bilder: Ø. Akselsen, NLR ØST

Delt gjødsling – anbefalt strategi i alle kornarter

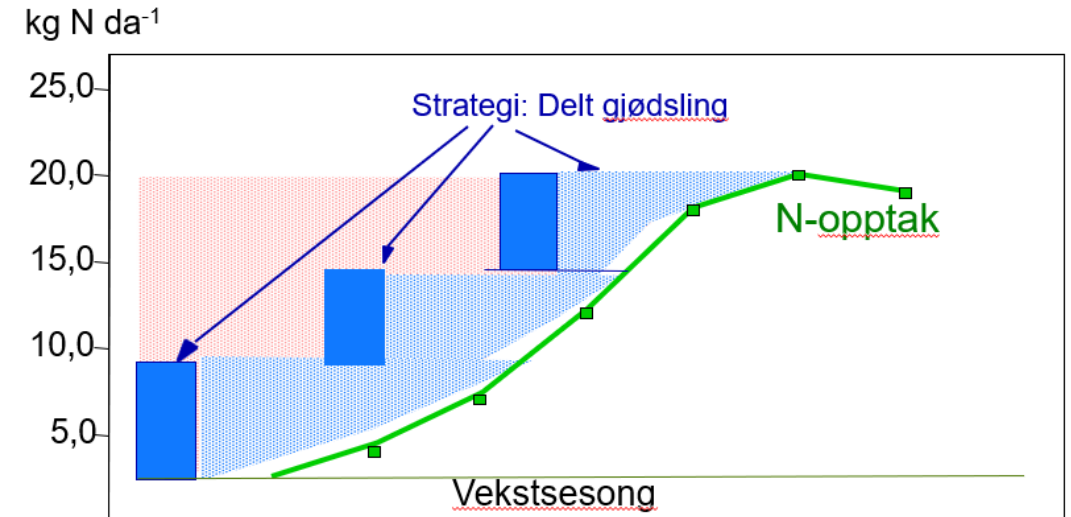
- ✓ Tilpasse, utnytte mulighetene i gode år, spare gjødsel i dårlige år
- ✓ Redusere tap av næring ved mye nedbør tidlig i sesongen
- ✓ Presisjonsverktøy, prioritere gjødsel der responsen er stor, spare der det er mulig

Å treffe riktig - krever flere tildelinger og justering til sesongen

Tradisjonell:

Delt gjødsling anbefales i alle kornarter:

- Vurder behovet underveis – tilpass til forutsetninger ved hvert gjødslingstidspunkt!

Tre avlingskomponenter som alle er mulige å påvirke

1. Antall aks per m²
(skuddantall)

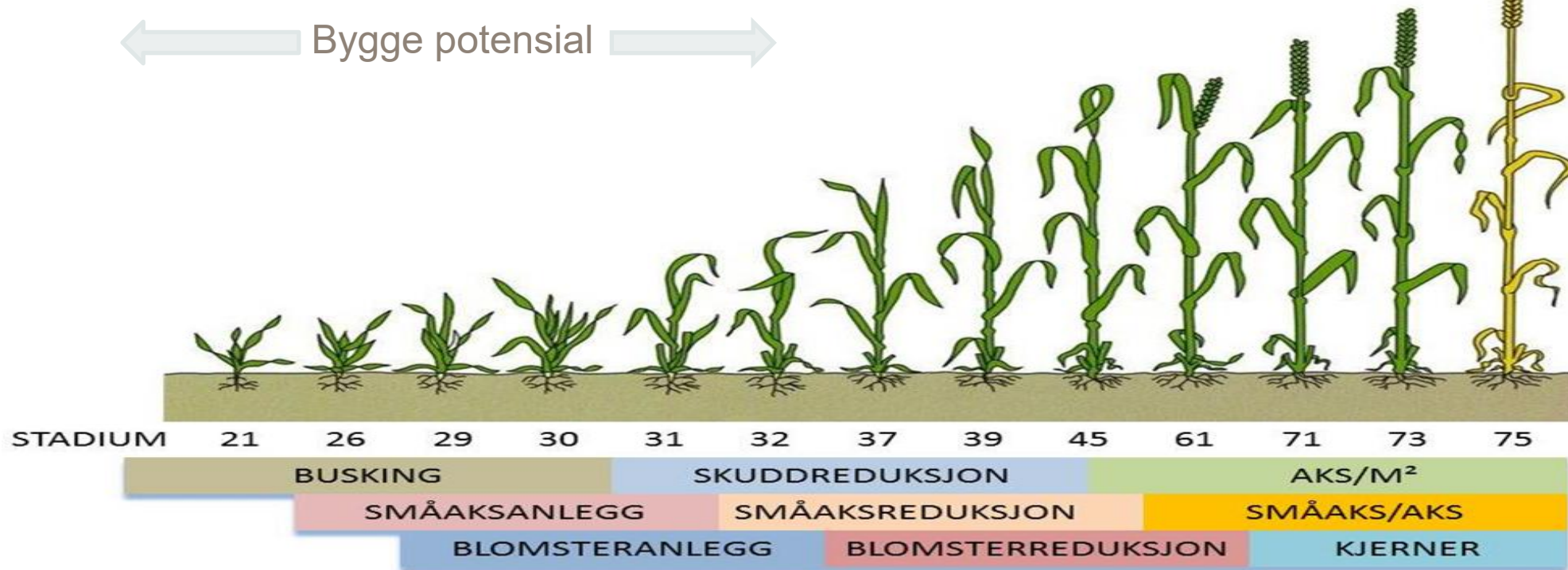
2. Antall korn per aks
(størrelse på aks)

3. Kornstørrelsen (vekt per korn)
(tusenkorntvekt)

Dyrkingstiltak for å:

← Bygge potensial →

← Utnytte, ivareta potensial →

Skal det bli en toppavling må vi skape mange velfylte aks!

Tidspunkter og mengder ved delgjødsling

Jo mer moderat første gjødsling, jo før behøves påfyll

- **N-opptaket er intenst i strekningsfasen**, da må hoveddelen gjødsel være tildelt og tilgjengelig
- Til **høsthvete** bestand med godt potensial er 14-17 kg N/daa i sum for de første to gjødslinger ofte riktig.
- **Vårhvete** gjødsles ved såing + rett før strekning + i perioden flaggblad – blomstring
- **Bygg og havre** bør begge delgjødsles tidlig (busking/begynnende strekning). Mange ønsker å nøye seg med ei delgjødsling i bygg og havre, men ved behov er ei seinere delgjødsling god investering.

Vekstforhold – Erfaring – Kunnskap – Rådgivning – Presisjon

YaraVita®, 7 felt, bygg og vårhvete, 2020-2021 (NLR)

Relativ meravling vs ubehandlet

	2020 Vårhvete Innlandet	2020 Bygg Innlandet	2020 Bygg Trøndelag	2021 Bygg Vestfold	2021 Bygg NLR Øst	2021 Bygg Innlandet	2021 Vårhvete Innlandet	Snitt
Ubehandlet	100	100	100	100	100	100	100	100
Gramitre ® , 300ml/daa	109	112	95	105	102	108	117	107
Solatrel ® , 400ml/daa	105	112	100	98	100	119	87	103

- Dersom behov: Klart lønnsomme utslag for bladgjødsling med YaraVita®

Våre råd til kornbonden

- Gi **tilstrekkelig grunngjødsling** med tilpasset Fullgjødsel slik at plantene får en god start.
- **Supplér med delgjødsling** seinere basert på gjeldende forutsetninger (vær- og vekstforhold, potensial, priser etc).
- YaraVita- **bladgjødsling** ved behov - mikronæringsstoffer har avgjørende funksjoner.
- **Presis gjødsling** er viktigere enn noen gang. Bruk beslutningsstøtteverktøy, erfaring, rådgivning.
- Og som alltid; **følg opp** åkeren med gjennomført god agronomi.

Noen generelle råd

- Fokuser på det du kan gjøre noe med
- Velg arter/sorter som gården egner seg til
- Og pass ordentlig på dem: Dvs. utnytt årets avlingspotensial, det er for dyrt å la være
- Invester i drenering, riktig pH og jordstruktur (rotutvikling)
- Bruk presisjonsverktøy: Prioritere gjødsel der responsen er størst, og spare gjødsel der det er grunnlag for det.

